

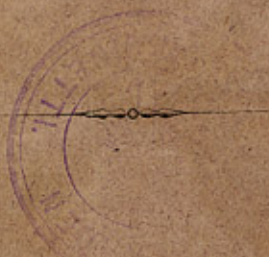
IV 61
Kapsel

Saatanan wimma kristityssä maailmassa.

Herätyksen ja waroituksen kuwaukset kaitille, kaitissa
jäädhyissä ja kaitessa ijässä oletuille.

[Jonas Laagus]

Toinen painos.

Jywäskylässä,
Jywäskylän kirjapainossa,
1879.

Saatanan wimma kristityssä mailmassa.

Herättyksen ja waroituksen kuwaukset kaikille, kaikissa
jäädhyissä ja kaikessa ijässä olewille.

Toinen painos.

Jyväskylässä,
Jyväskylän kirjapainossa,
1879.

Ote Toht. M. Lutheeruksen kirjasta, „Kristittyin Sota-aseista, joilla heidän tulee sotia saatanaa vastaan.“

§ 43.

„Perfeleellä on, niinkuin wälewällä herralla, myös hänen waltakuntansa, ja allansa wälewä Rukhinoita (niinkuin Apostoli heitä tässä nimitää), ja joltaisella heistä on allansa koko joukko perfeleitä. — — — Saatanan joukko mahtaa olla sängen suuri, sillä hänen herrautensa ulottuu yli koko mailman. Sentähden täytyy hänen palveliainsakin joukko olla lukemattoman suuri, jonka kautta hänen käskynsä toimitetaan kaitisissa paikoissa. Mikä hänen hallituksensa on, osottaa Raamattu monissa paikoissa, ja Raawali itse seuraawissa sanoissa: ja ilman sitä hywin hawaitaan, kun katsellaan mailmaa, että hän on walehtelia ja murhaaja, joka ei muuta tee, kuin ottaa sieluja Jumalalta, ja ijantaittisesti kadottaa; häwittää Kristuksen waltakuntaa ja hänen Ewanfeliuniansa, ja täyttää helwetin lalkaamatta; paitfi sitä ryöstää hän maalliselta wallalta, jonka Jumala säätännyt ja asettanut on maan päälle, rauhan ja sowingon. Semmoista toimittaa hän osasta itse, osasta henteinsä kautta joka paikassa lalkaamatta wäellä ja täydestä todesta; sillä hän on lewoton henki, joka ei saata olla rauhassa eikä täyty walheesta ja murhasta, jota hän harjoittaa semmoisella waimalla, että Jumalan täytyy tulla enkeleinsä kansa, ja waltakuntansa wäewyydellä ja waimalla estämään ja hallitsemaan häntä. Siis on hän sängen hirwuinen wihollinen.“

Olkoot nyt nämät Lutheeruksen sanat esipuheen siassa sinulle, sinä pistäinen kirja, joka nyt menet ulos näyttämään niille ihmisille, jotka vielä taitawat ja tahtowat nähdä, saatanan wimman ja mailman hurion ja onnettoman tilan. Kufaties owat wiisaat tässä mailmassa sinua häwäisewät ja wihaawat: jos he sinun hylkääwät ja polttaawat, niin on kuitenkin totuus sinun tuhkastasi kirkasna kuin liekki loistawa sinä suurena päiwänä. Koska Natamin lapset eiwät tahdo uskoa niitä ääniä, jotka taiwaasta ja maan päällä puhuwat, kuulkoot he siis herran, ehläkin turhaan, totuuden meidän sieluimme wihollisen suusta; sillä hän tietää autuuden-järjestyksen paremmin kuin meidän filosofit ja foriastioppineet, ehlä hän käyttää tietonsa ihmisten wahingoksi. Sokea, surutoin ihminen! Peltaa tässä helwetin liekkein paisteessa omaa ja koko suruttoman mailman onnetointa tilaa: joutu parannusta tefemään! Herännyt sielu! näe karktamisefsi itselles, mi-hinkä toiset owat joutuneet: walwo! Oppinaton! tälle yhsinkertaisuutes. Oppineet! häwettäät olla Kristuksen wihollisia!

(Puoleksi valaistu iso huone nähdään: saatana istuu tulifella rauta istuimella: tulienkietti ympäröi hänen päänsä; hänen edessänsä on pöytä, sen päällä iso kirja, johonka hän kirjottaa ihmiskunnan welfafirjan: kauempaa kuuluu kirottuun huuto ja parfuminen.)

Saatana (ylfin).

O, että kuitenkin pitää löytyä yksi ylitse minua, wäkewä, korkeaa ja pyhä! Minä wihaan häntä, mutta minun täytyy kuitenkin hänen edessään warwista ja peljätä, ja minun liiki-kuusituhatta wuotinen waiwani pitää vielä lisäymän. Tosin olen minä nyt astunut alas maan päälle suurella kulkulla, sillä minun aikani on lyhyt; mutta jos minä voisin kufistaa luojani hänen herruudestaan ja tappaa ylösnousneen Kristuksen ja tyhjäksi tehdä Jumalan Hengen sanan ja sakramentein armowaitutukset — kirotot ne ijankaittisesti! Minä tahdon tehdä mitä woin, kostaakseni. Pimeys, kapina, uni, wääräoppi ja eripuraisuus, nämät aseet eiwät ole pettäneet, ja ne owat nyt paraltaan liikkeellä. Pimeys: sillä ihmiset eiwät usko, eiwätkä tunne eikä tottele Raamattua. W. ja S. ja moni muu myrkyttiwät puolet maanasiat sata vuotta sitten. Minä kuulen nyt sydämen riemulla heidän hätähuutonsa liekeistä. (Maaraa kamalasti). Str—sin lähetin minä; mutta hän oli tyhmä ja tuli pian ulos tungetuksi. Rapina: minä tiedän että se, joka ei tottele laillista esiwaltansa, ei tottele, ei palwelle kaittiwaltiasta. Uni, sinä hiljainen aje! Sinä liehakoit Pispain ohimmoita, seuraat pappia kirkkoon ja lewität jähdyttävän hiljaa liehtowan siipes lunastettuun sieluun ylitse, jotka luulewat heillä olewan öljyä sammuneissa lampuissa. Kernaasti weisatfoon kristifunta: „O Jumal, sinua kiitäm!“ kernaasti uskofoot että minä ja minun waltatuntani owat woimattomat ja joutilaat: minä pilkkaan heitä kaitkia ja kysyn heiltä: miksi tulette te tänne ijaiseen helwettiin, kuka käski teidän totella minua? Uni ja pensseys! Te olette wieneet useimmat werellä ostetut minun tyköni. Koska joku minun wihoillistani maan päällä julkisesti puhuu ja saarnaa tästä, niin pitawät hänen oppineet hengelliset hallitsijat eriseuraisena, siwistymättömänä ja wimmattuna: he tukkiwat hänen puhettansa järjen ja runofuwausten mufaan, ja panewat papin pois wiralta. Hywä! Wääräoppi: kuin minä walmistan helpotusta parannuksen tiellä petokseni kautta ja wietottelen kansan pois Jumalan sanasta, niin minä kylwän hietaa heidän silmiinsä, ja he altawat, ehkä hywän warjon alla, uudelleen palwella minua. Eripuraisuus: tämä ase on kelwoton, niinkauwan kuin elävä parannuksen tuli hehkuu ihmisten sydämissä; mutta niinpian kuin minä hawaitfen että tämä on wäsäynyt — kohta minä olen läsnä ja awaan kansan filmät näkemään toistensa wifoja ja naurulla tuiftansa panettelemaan. Tämä on minun sydämeni riemu. Totta — kun minä ajattelen elämäni huomonta, ulosheittämistäni . . . (hän hyppää istuimeltansa, ja lyö rautawattikallansa pöytään, niin että koko sywöys paukkaa,

ja hirwainen löyhkä nousee, niinkuin tulinen sumu, helwetin sywimmästä sywöydestä. Samassa aukkaa owi, ja muuan henki tulee sisälle).

Saatana.

Mistä sinä tulet? mitäs olet toimittanut?

Senki.

Minä olen waeltanut läpi koko Euroopan kristifunnan, maasta maahan, ja sen ohessa warwinki ja pääomaisesti asunut Akatemioissa ja Miopistoissa, ja minulla on ollut paljon menestystä ja wähän wastusta. Mina siitä ajasta asti kun minulle omistui (sillä tämä kunnia on minun) johattaa lunastetut sielut aikaisesta kristillisestä ysfinfertaisuudesta, joka niin paljon waiwasi minua Apostolisessa ajassa, ja minä kuljetin heitä niin kutsutun mailman tieteesen, josta pääwihollinen Paawali waroittaa ja kutsuu sen filosofiaksi, ja joka nyt wallitsee ja hallitsee koko Euroopan, kaunistain itseänsä seppelillä ja Maisteri-kirjoilla, en ole kostaan nähnyt mailmaa enemmin meidän hallitustarkoituksemme kanssa yhteensopiwaisemmasa mielesä, kuin juuri nyt. Te, o kuningas! mahdatte tietää, että näiten loistawain oppineitten laitosten kautta (niinkuin se myös kuuluu asian luontoon), sisällinen kristillisyytä ja salattu elämä Kristuksen meidän pääwihollisemme kanssa on niin tyhri kadonnut, että Greekan ja Rooman pakanalliset kirjoittajat, ja nyhajan wastoin kaitkia totuutta jotiwa filosofia owat niin juurtuneet kaitkein sydämiin, että luojan tarkoitus Akamin lasten pelastuksesta menee hukkaan. Sinä taidat, o kuningas! ymmärtää minun riemuni, kun minä istuin nuorten tuteerawaisten parisä, ja näin kuinka halullisesti he särpiwät sisäänsä Dwidiusen Ars Amandin *) ja Strauß'in **) selityksen ja kuinka riemastunut minä olin kuin näin heidän pilkkaawan erästä saarnaa, jossa meidän waltakuntamme totisilla ja eläwillä piirteillä oli maalattu. Ennen oli mulle waikeampi toimittaa wirkaani, sillä löytyi toki joku eli joitakuita, jotka oliwat hurstaasti heränneet, ja näkiwät wiheiliäisen katinkullan, jota yleisölle kaupattiin: nyt owat he kaitki jokeita. Jaa — mikä riemu! Miopillapoijat soffeuwat nyt waltakunnan asioihin. Kerran löysin minä eräässä Miopiston-kaupungissa papin, joka wapaasti rohkeni puhua totuuden: mutta oppineet karjuuwat, wäittiwät ja irwisteliwät niin lujasti, lewiästi ja pitkästi, ettei kukaan ottanut sen meitä vastaan wihoillisen papin totista walkeutta tutkittawakseen; koko mailma huusi: „suuri on Akademian kunnia!“ ja kaitki jäi entiselleen. Ei kukaan

*) Dwidius oli pakanallinen runoniellaa, ja kirjoitti kirjan „Ars Amandin“ nimeltä, se on: „lihallisen rakastamisen konstti“.

**) Strauß oli mainio tämän wuosisadan oppinut Saksassa ja kirjotti tunnetun kirjan „Jesuksen elämästä“, jossa hän tekee koko luden Testamentin sisällön sulaksi walheetfi.

pidä Raamattua jälkeenantamattomana Jumalan sanana; ei kukaan usko että Jumala on kiivaasti pyhä ja vanhurskas — waan kaikki uskovat, ettei mailma taida pysyä ilman niin kutsutuita (opin) tieteitä, ja siinä olen minä heitä wahwistanut. Minun matkustaessani tapahtui, että eräässä Niopistossa muutamia tutentjeja heräsi ja rupefi varannusta telämään. Monta yhtyi siihen joukkoon. Minä paikalle kohta, walloitin heidän päähimonsa ja wiefottelin yhden heistä kirjottamaan toisten rakennukseksi, ehkä suomet vielä osasta peittiwät hänen omat silmänsä; toisen kairwamaan itsensä korkeaan oppiin, — ja minun onnistui kapalosja tulehuttaa alkawan yksin-kertaisen elämän heidän sydämissänsä, niin että he nyt owat kelwotomat usfoon ja elämään kristillisyyteen.

Saatana.

Hiljaa, hiljaa. Minä pelkään että joku kuulee tämän meidän hallituksemme sywimmän salaisuuden ja wie sen Natamin lapsille.

Senki.

Siitä ei ole pelkoa. Jos he kohta saawatkin kuulla tämän salaisuuden, owat he kuitenkin niin soaistut, ett'eiwät usko einätkä ymmärä mitä heille puhutaan. Eihän sitä omatta, paikalla saadutta koettelemuksesta uskoisi että heidän Wapahtajansa ja pelastukseja owat heille niin halwat ja wieraat. Matkoillani olen minä tullut tietämään kuinla meidän waltakunnan mutkallisin hallitustapa osasta on tuttu niin kutsutuisja kristityisjä, ja kuitenkin he yhteisesti menewät ansaan, sillä he eiwät usko että sinua, o kuningas! löytyykään; wielä wähemmin he pelkääwät meitä, jotta yötä ja päivää olenme toinesja. Se tapahtui eräässä juhlallisuuksesja — niin oikeen kristittyin parahinmasja juhlasja, — johon minä tapani jälkeen kolmella silkkinauhallani: filmän pyynnöllä, lihan pyynnöllä ja ylipiällä elämällä olin koonwienyt nuoren ja wanhan yhteen minun rakentamaan ilohuoneesen, jossa tanssi, peli, wiina ja fortit y. m. lämmitiwät ruumiin ja sielun Natamin lapsisja. Siellä käwi kaikki paraanman jälkeen. Toimitettuani että onneton forinsihöjä hirtti itsensä, näin minä joukon wanhempia ja nuorempia miehiä kiinnitettyinä yksitotiesja kansapuheesja, ja tahdon sinun luvallas, o kuningas! kertoa mikä tapahtui Yksi Lainopin rohweesjori, Raamatun oppinut ja waltakunnan sihteeri tuumasi aineesta: „Tiedollisuuden hyödyllisestä tahi wahingollisesta waiwutuksesta ihmisiin yhteisesti.“ Minä tulin juuri heidän tykönsä, kun waltakunnan sihteeri lausui: „mitä raakuus eikö lankeais kolo ihmiskunnan ylitse, jos (opin) tieteet tahi pimitettäisiin tahi kokonansa jäisiwät unhotuksin! Meillä olis kesi-ajan julmuus wallan päällä. Eikö uudelleen heränneet tieteet olleet hyödylliset edistämään ja auttamaan Lutherusta uskon-puhdistuksen työssä, josta paitfi heitä ei olis tainnut menestyä?“

Raamatun oppinut. Se on päänänsä tosi asia. Kuinka! eikö ole järjellä lahjoitetun ihmisen welwollisuus wiljellä kallista lahjaa jonka hän luojaltansa on saanut? Katsekkaamme Kannibaleja *) jotka syöwät wihollisensa, ja me tahdomme ylistää oppia ja tiedettä, josta tekewät meidät kelwollisiksi korkealle päämaalille, jota luominen tarkoittaa: Jumalan kunnia ja ihmisten onni.

Lainopin Rohweesjori. Minä olen, ehkä tieteellisesti siwistynyt, peräti toisesta ajatuksesta. En minä hylkää tiedettä tieteenä, mutta pidän waifeana ja mahdotonna todelksi näyttää, että Kesi-ajan niin kutsuttu julmuus syntyi tiedollisuuden puutteesta; sillä päivän tapaukset tuowat esiin yhtä kauheita tauluja julmuudesta, kuin kostaan Kesi-ajan, ehkä harwoin on enemmän kuin nyt, aina houvaamiseen asti, huudettu tiedollisuudesta. Kristillisyyden wääntäminen ja wäärentäminen, wapaa kaikesta tiedollisuudesta, matkaansaatti yksin pyhän hämärän ja wiimein tyrannillisen pappein-wallan, joka on paawilaisuuden perustus. Tiedollisuuden wastaherännyt himo wei tosin ihmisjärjen askeleen eteenpäin, mutta ei siihen keskipaikkaan, jossa ristiinraulittu ja wielä elävä Kristus teosja ja työssä lewittää tulta, elämää ja henkeä syntisten sydämiin. Yleinen järki sai tosin tiedollisuuden kautta nähä läpi pitteen, joka peitti ihmettätekwän Mariankuwan, ja iloitsi hawaitusta petofesta; mutta Herralle Kristuselle kunnian antamisen asemesta alfoi hän kumartaa oman wiisautensa lähteessä nähtyä kuwaansa. Tämä oli tieteen ansio, ja korkeimmalle ei se kostaan woi nousta. Joka ei ole sokea, näkee kyllä että tiedollisuus waatii olla Jumalana, juuri kun hän tutkimisen tiellä on laittawinaan itsellensä Jumalan. Tiedollisuuden himo on juuri syntiin langenneen ihmisen, turmelluksesta täppä lihallinen pyrkiminen wiisauden ja tiedon perään kaikisja sekä taivaassa että maassa, ja perustaa itsensä haluun rakastaa kaikkea ja huwitella kaikesta, paitfi omasta pelastuksestaan ja autuudestaan Kristusken kautta. Juuri tämän kautta on tiedollisuus warfin so-piwa wetämään mieltä ja sydäntä Jumalasta turhiin kappaleihin. Ei saateta sanoa, että tiedollisuus ja oppi owat peräti tarpeelliset ja wälttämättömät tähän nykyiseen elämään. Paremmilla tiedollisuusmiehillä on tosin hämäräinen suostumus jumalisuuteen, joka ei ollenkaan wahingoita eikö estä syntiin langennutta luontoa wapaassa juoksuksaan; mutta heidän pakanalliseen järkeen nojaawa wiifaus, ja kaikki mitä heidän sielussaan ja sydämesään löytyy, todistaa kyllä, että he ehkä kaikella opilla, samate kuin muut Natamin lapset, eiwät ole ylenantaneet kaikkea woittaaksensa Kristusken, waan sen enämpi pimitäneet ja turmelleet sen lahjan ja woiman, jonka kautta he olisiwät woineet Hänen käsittää. Kuinka kelwoton kepfi tiedollisuus on ajallisen onnen ylöspitämiseksi, sitä todistawat Euroopan lahon-

*) Ihmisihöjiä pakanoita.

neet opinistumet, ajetetut päivän kapinain, mielettömän hillitsemättömyyden ja vapauden huudon wiereen, jonka wiimeinen määrä on wahingoittaa, tehdä pahaa ja kumota asiain nyhyisen järjestyksen kapinan kautta, kuin tuhansittain walapattoja nousee laillista hallitusta vastaan. Jos tohta nämät julmuudet eiwät suorastaan käy ulos opistoista, niin on kuitenkin tämä yksi saatanan työ, kun hän on muuttanut tiedollisuuden siwistyneitten pää-uskoksi ja tämän nyhyisen elämän perustukseksi, ja tämän petollisen hanfkeen kautta imeenyt kristittyin sydäimestä ja elämästä sen Jumalan woiman, joka wuotaa Jesuksen Kristuksen Jumalan Pojan uskosta. Eikö se ole surkea ajanleikki, että Kristuksen seuraajitten pitää parhaana hywänänsä kumartaa pakanallisten opinjumalaa ja taata-ajaa laakeria *) ja tohtorinhattuja huolenpitämättöminä elämästä Kristuksessa. Tällä tavalla kunnittelee perfele kristityissä; hän antaa heidän pitää nimen ja kiillon, mutta syöhee heidän kuitenkin helwettiin, sillä ihmisen Poika ei tunne heitä tuomiopäivänä. Pojan, nuorukaisen sielu tulee warahin tutuksi pakanain jumalain ja heidän huorainsa kanssa, hänen päänsä täytetään kuwilla, jotka huwittawat lihaa ja himoja hywin; ja tapahuuto kaitti tämä Hänen kunniaaksi, joka sanoi: sallikaat lasten tulla minun tyköni? Tämä surkeus käy perinnöksi isältä pojalle, ja pitkällisen tawan kautta on se niin juurtunut, että se on pääasia, kristillisyys syrjäasia. Satawuotiset koettelemukset mahtawat todistaa, että Kristus ja Beliaali, tämän mailman henki ja Raamatun henki eiwät taida yhdistettää. Mikä maa, tuka ihminen on tietekten kautta tullut kristillisuuden kannalta katsottuna paratiksi? Greekan ja Roman jumalat, joitten alttareille Euroopan kristityt wieläkin halullisimmasti käywät, waikuttawat ihmisiin, ehkä tietämättä, paljo enemmän kuin moni usko, juuri sen runollisen welho-laulun kautta, jonka kautta ne istutettiin nuoreen mieleen. Uskoon kulaan wäittäkö ett'ei kuitenkin ole löytynyt oppineita, jotka owat olleet totisia kristityitä. Nämät owat harwat, ja niin pian kuin he owat saaneet elämän Kristukselta, owat tietet heissä kadotaneet kiiltonsä, jossa he siihen asti eliwät. Osa näistä herroista on kuitenkin koko elämänsä läpi ontunut molemmille puolille, ja sen kautta osottanut, ettei wanhan käärmeen myrky ole kadottanut intoansa eikä woimaansa. Tässä, näin painawassa asiassa, mahtaa kuitenkin yksin Jumalan oma, ijantaittinen sana Raamatussa pysyä ja langettaa tuomion, järki juonitelkoon ja koukkuilukoon niinkuin tahtoo. „Eikö Jumala ole tämän mailman wiisautta hulluudeksi tehnyt? Sillä että Jumalan wiisauudessa mailma ei tuntenut Jumalata wiisauuden kautta, niin kelpais Jumalalle tyhjän saarnan kautta niitä wapahtaa, jotka sen uslowat.“ Lufekaat 1 Korinth. 1 luf. 18 warystystä luvun loppuun asti, niin teidän pitää nälemän kuinka

*) Laakerin lehdistä tehty seppelä pannaan niitten päähän jotta filosofian maistereiksi tehdään.

halpana taiwaan ja maan herra pitää mailman tietet ja filosofian, ja kuinka sowaistut kristityt wapaehtoisesti juoksewat saatanan taibollisesti wiritettyyn ansaan, ja pyhywät Kristuksen totijina wihoillijina. Ei monta lihallista wiisasta ole kutsuttu; ja tämä näyttää että jota enemmän filosofian ittensä Jumalana pitäminen käy sywälle, sitä kelwottomammaksi tulewat he vastaanottamaan Jumalan armotussumuksia parannukseen, jonka he koppinansa ylönkatsewat. Raamatun ijantaittisen opin jälkeen on se pyhän Jumalan tahto ja pääasia, ettei ihmisten pidä ahkeroida oppia lihallisen mielen jälkeen eikä tiedollisuutta; waan hänen armahawainen tahtonsa on, että Natamin syntiin langenneitten, kadotettujen lasten pitää tekemän paramusta, ja tulla elävään yhdistyksen uskon kautta Hänen kansansa, joka heidän lunastanut ja ostanut on. Oppineet tieteen-jumaloitijat jotka saatanan kawaluuden kautta owat joutuneet kelwottomiksi uskoon, kääntäwät asian ylös alasin, ja kokoonpanewat ajatuffellansa kuwan, jonka kutsuwat tieteksi, ja ehkä owat itse mestarit, jotka owat tehneet tämän epäjumalan kuwan, kuitenkin lankeewat maahan ja kumartawat samaa, ja toiset kokountuwat heidän ympärillensä, iloitsewat ja ihmettelewät luultua kunniaa ja polweansa notkistawat heidän edessänsä. Näitten selitys luetaan Profeta Esaian 44 luvussa. Mistä arwosta owat ijantaittinen Jumala ja Hänen Poikansa sowingo näille opinmiehille? Luonnollinen ihminen ei käsitä, ei ymmärrä niitä kun Jumalan Hengen ja Jumalan waltakunnan owat: sentähden on se heille iloksi kun joku niin kutsuttu uusi walo hohtaa tieteeille, ja he lämpiwät tämän loisten perään, läpi tietekten newain, joihin he surkeasti hulluwwat; mutta kun syntinen raukka saa murheen Jumalan mielen jälkeen, ylönantaa mailman ja himoittehten syntipalveluksen, ja etsii pelastustansa Kristuksessa, silloin ei kuulu akatemioissa ja yliopistoissa iloa (ehkä enkelit Jumalan edessä iloitsewat), waan tietekten kumarteliat päättiwät asian hulluudeksi ja hurjaukseksi. Tämä on koettelemuksen totuus. Kun tämä nyt näin käy, niin se on Pharaonillinen paatuminen wäittää, että Jumalan kunnia autetaan opin ja tiedollisuuden kautta, jotka juuri sotiwat itse Jumalan kanssa kunnia-istumesta. Mutta niin sowaistu on sekä oppinut että oppimaton mailma, ettei he ymmärrä wihaansa Jumalaa ja hänen sanaansa vastaan. Jos nyt erittäin katsellaan tieteeillistä aatetta meidän aifanamme, niin nähy kirubhawainen hourio käsittäneen koko nuoren sukukunnan; sillä siinä nähdään perfelehen syhyttämä tulinen kiru ahmoamaan sisäänsä kielehtyn puun hedelmää, ettei se woimallinen henki, joka nyt kaitissa paitoissa kutsuu ihmisiä parannukseen, mahtais saattaa tieteeitä kuuliaisuuteen ja alamaisuuteen kristillisuuden alle. Tämän on Jumala salannut korkeilta ja tieteeillisesti oppineilta, ja ilmoittanut pienille, halwoille ja ylönkatsetuille. Tämä on totuus tänäpäinä, totuus ijantaittisesti; totuus, jonka suuri Herran tulemisen päivä on asetawata walkeuteen ja wahwistawa. Nyt, te hywät herrat! jos

teillä nyt on mitään eestüoda, jonka kautta te Raamatun perustukseen ja Apostoolin seurakunnan esimerkin nojaten voisitte minun puhettani kumota, niin antakaa minun kädellä teidän ajatuffenne" — Tässä lopetti professori puheensa, ja sen päälle seurasi yhteinen äänettömyys. Samassa huusi joku ovesta: „valkea on irti, huoneet palaa", ja niin riensivät kaikki ulos pelastaakfensa itsensä. Enempää en tiedä.

Saatana.

Miks'et taittanut niskoja siltä professorilta, joka juuri on minun pääviholliseni? Minä olen jo kauvan halunnut tappaa häntä, sillä hän tietää meidän valtakuntamme salaisuudet paremmin kuin papit.

Senki.

Sen olisin tehnyt, mutta havaitsin hänen toolinsa takana miehen walkeassa puvussa, näkymättömän kuoleville silmille. Sinä tiedät, o kuningas! hänen voimansa ja nimensä.

(Senki katoaa.)

Saatana (yfsin).

Oli se kuitenkin hedelmällinen wiisauden-omena, josta Cewa ja Natani söivät Paratiisissa: heidän lapsensa luulewat tulewansa pelastetuiksi, ehkä he ahkerasti nauttivat samasta hedelmästä, tullaakfensa Jumalan kaltaisiksi; tämän kautta wetävät he Hänen wihansa päällensä. Mun ainoa iloni on nähdä kaikkivaltiaan pelastusneuwon tämän kautta käywän kumoon, sillä minä tiedän, että harwat lunastetuista tulewat autuiksi.

(Syrinä kuuluu: toinen henki tulee sisään.)

Saatana.

Mistä sinä tulet? Mitä olet toimittanut?

Senki.

Minä tulen juuri kärkeistä, joissa mulla oli paljo huolta ja tointa.

Saatana.

Mistä kärkeistä? Mistä on kysymys?

Senki.

Tiedä, o kuningas! että ystäwämme maan päällä owat täydesä toimesa meidän päävihollisemme B:n paulaan wangitsemisestä saadakfemme hänen salkoa wetämään juopumuksesta.

Saatana.

Pieniä! Kuinka muutoin käwi?

Senki.

Minä hajin walapattoja, saadakfeni ne walapatoiksi, jotka to- tuutta puhuiwat, mutta — —

Saatana.

Käneti! Sinä olet aasi, ja sinä yfsin hulluin häpiäpilkku minun valtakunnalleni. Sinä aloitit nyt, niinkuin ennen K—sa, asian, jota et itänä woi hyödyllä ajaa. B., meidän suurin wihollisemme, joka nyt löytyy maailmassa, seisoo korkeimman suojeluksen alla, enkä minä itse ole vielä saanut hänelle suurempaa pahaa tehdä, kuin tappaa hänen ainoan poikansa. Pakene ulos mun filmistäni, älä ota etees mitään tästedes hiwatta ja käslyttä: kiireesti!

(Senki katoaa: kuuluu taempaa ukkonen: tuliset käärmeet, niinkuin pitkäisen tulet, sentävät ristin rastiin ilmassa: henki tulee sisälle, pitkin tädesään puoleksi-jammuneen soiton.)

Saatana.

Roh, mitä sinä tiedät? Mitä olet sinä toimittanut?

Senki.

Minä olen matkustanut ympäri maailmaa, kaupungeissa, ho- weissa, kylissä, linnoissa ja mökeissä, sytyttäkfeni walkeaa niistä helwetin läkenistä, joita olen puistanut minun kapinajoitostani, ja se on minulle hywin onnistunut. Aivanhan se käy liiakfi rauhalls- festi maan päällä, jollen minä sytytä sydämiä tuleen, turmele järkää ihmisisä, opettaakfeni heitä laulamaan sitä helwetillistä weisua wa- paudesta, joka tulee sinun ylistyksestäsi, o waimallinen kuningas! ja joka wie ijäseen waiwaan, ehkä tikapuut sinne owat kuninkaas- istuimet, teloituskirweet j. n. e. Myös synninlankeemuksen jälkeen tyytyy ihminen useimmin ajalliseen osaanja, että hän harwoin puh- keuu wallattomiin töihin, jollemme me usjuta häntä tavalla tahi toisella. Mutta annappas minä hurjan nuorison, miehuullisen sota- joukon ja rauhallisten ajukkaiden kesken heilutan minun weristä kapina- joittoani; anna heidän, siinä esyhtävässä loisteessa, joka siitä käy, nähdä kuwansa wäärässä peikissä; anna heidän luulotella, että owat onnettomia, jorretuita; anna minä walehtelen heille, että ruhtinaat hallitsewat pahasti ja julmuudella: katso silloin on kaikki täydesä kohinasä. Silloin ei tiedä enään alammainen welwoillisuuttansa, ei walain arwoa, ei uskollisuutta: silloin työntäwät kaikki tappamaan, polttamaan, lyömään ja muuttamaan kaikki, jota muutettaa taitaan: silloin ei kuninkaan kruunu paljo paina: werityhneleet, huuto ja parku huwittawat silloin korwiamme. O kuningas! Euroopa on nyt hul- luinhuoneen kaltainen, jossa kaikki kahleet kerrassaan owat räkhyneet, kaikki owet auwenneet, ja hullut juoksewat ulos wahingoittamaan ja

hirmua herättämään. Monissa maisissa luulee jo löytyvän helvetin eskartanoita; niin mielettömästi käy. Ei ole mahdollista, ettet ole sydämellisellä hyväksymisellä kuullut tuimaa rajua, joka nyt on wälannut Natamin lapsia. Minä kopeilen siitä että olen toimittanut kaiken tämän juuri ajalla, koska kaikkein kauniimman rauhallisuuden alla Jumalan henki woinallisesti kutsui armaita ihmisiä parannukseen, ja jana monissa paikoissa uhkasi kantaa kauniimpia hedelmiä. Kohta ei nyt enään ole Herran pellolla monta tähkä-päätä: kaikki poljetaan nyt jalkain alle. Se olisi minulle perieleellinen autuus, jos saisin nähdä, kuulla ja olla joukossa. Nyt tahdon minä uhata kaikkivaltiasta — — —

(Henki wäljenee ja rupee wapijemaan, on maahan lankeemaisillaansa).

Saatana.

Joudu tänne minun syliini, ja istu minun wiereeni: minä tahdon suudella sinua ja kruunata sinua tällä kruunulla. Mutta katso waan ettei sinun soittoes sammu, sillä sinun pitää vielä toimittaa paljon. Sinä olet laittanut kuninkaille monet katkerat hetket, ajanut muutamat heistä maasta ja waltakunnasta, asettanut kansan kapinoitjemaan ja wetänyt ijantaittisen wihan mailman ylitse, jota Hänen nyt täytyy rangaista, sillä hän on wanhurskas. Lystin kaikesta on, että ihmiset eivät tiedä, mistä tämä paha walee; mutta wangittuina meidän werkloomme, auttamattomasti wangittuina, laulawat, puhuwat ja uneksuwat he hulluudessansa wapaudesta ja paremmista ajoista, ei luullen että me aiwan pian annamme heille palkan ikuisten waiwain kautta. Tämä on ja kutsutaan oikeutta myöten meidän mestarityöksenme. Nyt lepää Jumalan kirous kapinallisen mailman ylitse; me tiedämme sen, mutta maan päällä ne sowaistut ihmiset ottawat kaikki kuin tapahtuu muista lähteistä, eiwätkä koskaan luule, että minä olen kaikkein kapinallisten sieluin ohjaaja ja hallitsija. Meidän pettämät kristityt, olkoot mistä tunnustuksesta tahansa, luulewat hourioisiansa, että he kuitenkin vielä owat Jumalan lapsia, Kristuksen seuraajia ja autuuden perillisiä. Mutta — Ulfon Roomissa olis sinun kuitenkin pitänyt säästää; onhan se wanhastaan meidän pyhin ja uskollisin liittolaisemme!

Senki.

Se on tosi! Mutta se kipinä terwettä järkiä, joka vielä löytyy tänä aikana, kufisti hänen taasen tällä terralla; sillä se petollinen liekki, jota hän kummitelee, täytyy tuo tuostain pistää niin kowasti silmiin, että hän lankee. Me tahdomme kuitenkin auttaa ufon hänen pyllystänsä.

Saatana.

(Puhaltaa torween: yksi piinahenki tulee sijalle). Käskle tänne muutamia kapinoitjioita, jotka wiimeksi tuliwat meidän työomme; minä tahdon kuulla heitä.

Piinahenki.

Sinun tahtos, o Kuningas! pitää kohta tapahtuman. (Hän menee: tulee kohta takaisin, kulettain muutamia kirotuita.

Saatana.

Tiedättekö nyt, poilani! että olette minun waltakunnasani? Miltä maistaa nyt teille se palkka, jonka minä annan niille, jotka owat palvelleet minua sillä uskollisuudella kuin te minulle osotitte?

Kaikki.

O woi, woi, woi! emme tienneet, että me sinua palvelimme, me luulimme — — —

Saatana.

Mitä te luulitte? Ettekö te olleet kastetut? Eikö teidän maassa ollut yhtään Bibliää, yhtään pappia? Kuitenkin te ylenannoitte lailliset esiwaltanne, wästoin Naamattua: miksilä te sen teitte?

Yksi kirotuista.

En tiedä mitenlä se käwi, mutta sen tiedän, että meidän maassamme pisti itsensä jalaa ihmisten mieliin wäkewä halu niin kuin rutto, ja niin kummallinen, että me tuskin olimme ennättäneet ilmoittaa mietteidämme toisille, ennenkuin heitä riwasi jama tauti. Meille näytti silloin, että meidän ruhtinaamme pahasti hoiti hallitusta, että ministerit sortiwat kansaa, että wapaus oli aiwan lyhennetty, että werot oliwat laittomat ja painawat. Me mielimme laittaa kaikki toisella tavalla, saada nykyisen hallituksen pois siirrettyksi, ja uuden muodon kaikkein asian järjestykselle. Epäjärkinen julmuus ja werenjano täytti meidät tämän alla: wapaus, itsewaltaisuus ja irtonaisuus oli päiwän päästö-sana ja sotahuuto, ja kaikki nätyi meille, niinkuin oikeus olis ollut kokonaan meidän puolella. Ihmeellisesti autti meitä onni, jos me tarwitsimme rahaa, aseita ja apua, niin ei meiltä puuttunut mitään. Jos meillä oli salaisia hankkeita, niin ne täytettiin kiruulla, joka tavallisissa tapauksissa olis ollut mahdoton. Tämä teki meidän innokkailksi ja aiwan wimmattuilksi, niin että sitä seuraawat häijyt tapaukset eiwät woineet au'aista meidän silmiämme, eikä edes hämmentää meitä pyrkimisessämme luulun onnemme perään. Että olimme walapattoja, murhaajia ja kapinoitjioita, sitä emme aawistaneetkaan, ennen kuin tämä piinahenki osotti sen meille sanalla ja työllä. Nyt pyydän minä, sinun alamaiseksi wartioimana, ainoastaan tiimaksi saada palata maahani, weroittamaan minun wimmatuuta maammiehiani, että he kiruusti telewät totisen parannuksen, ennenkuin joutuwat meidän jurfuteemme.

Saatana (nauraa julmasti).

Böllö! luuletto että minä olen niin wahan huolellinen ihmisielun turmiosta, että minä vielä lähettäisin wastasanaa niille, jotka

minä ensin olen wiefotellut ja pettänyt? Kaikki mitä olette tehneet, on minun tekoni, ja minä olen mestari jouduttamaan ja kirehtimään sieluja, koska tahdon saada jotakin tehdyksi; sillä jos heidän järkensä ja tuntojensa saa aikaa malttamiseen, niin olen minä tapannut kaikki upeimmisia tapauksia. Tämän hillitsemättömän wapauden-tulen, joka ajoi teidän liikkeelle, sytytin minä, ja se weri, jonka te wuodattitte, juoksi minun kunniaksi. Mitä hyvää on teillä nyt ilkeistä töistänne? Joka Herran kun teidän laillinen esiwaltanne huoltaa ja waiheroipi teidän tähtenne, pitää tämän piinahengen tuhansin kerroin enentämän teidän waiwojanne. Nyt olen minä teidän laillinen ruhtinaanne; miltä maistuu teille minun palkkani?

Kaikki.

Woi, woi, woi! Kirjottu ijankaikkisesti olkoon se hetki, jona me jallimme ajatukfen kapinasta tulla sieluhimme! Mutta perustus oli se, me näemme sen nyt, että Herran toinen pelko oli meille tuntematon. Sinun palkkas — — — o helwetti! ei löydy täällä yhtään palopaiikkaa, ei armoa enää!

(Piinahenki ajaa heidät ulos ruoskallansa).

Saatana.

Minä olen ensimmäinen kapinoitsija, minä palan kuumempana kuin helwetti himosta kivistä ainoan Ijankaikkisen hänen istuimeltansa. Kun en sitä woi, usjutan minä lunastetut luojaansa vastaan, alamaiset esiwaltaa, lapset wanhempiansa vastaan. (Kuisuttaa kapinahengelle korwaan.) Jos hallitsijat maan päällä olisi enemmän huolelliset totijesta katumuksesta ja parannuksesta itse tyfönänsä ja kansassa, ja paraasta päästä walwoisivat että syntisten elämä yhteys Kristuksen kansa olisi todellinen, niin kapina ja keskinäiset sodat olisivat harvat: mutta se on minun iloni, ettei tälle asialle anneta tarpeellista huolta: kaikki käy päällisinpuolin ja tämän kautta me woitamme. (Korkeasti.) Weri wuotaa, parfu-huudot kuuluvat: ollaan maan päällä niinkuin ei olisi yhtään Jumalaa, ei yhtään pelastusta, eikä apua olisi odotettavana. Se on hyvä! Wapaus on nyt se lause, joka kauniin warjon alla sytyttää tulen, wuodattaa werta ja waiikuttaa sefannuksen. Matamin lapset ei wät tiedä mitä wapaus on. Ei he ole wapaita itsewaltaisuuden kautta ja huutamisella wapautta, waan sitä vastaan aivan paitsi wapautta ja oman hulluutensa orjat, ja heidän tahtonsa on minulle alammainen. Minä yllytän ihmistä, ja sytytän niin kutsutun wapaudenthimon hänesä, joka sitten on hänelle porras, jonka päällä hän saa tilan ryöstää toisilta heidän wapauteensa. Historia todistaa tästä, mutta ei sokeat taida nähdä eikä lukea. Se yffin on wapaa, jolla on korkeimman wiisauden ja totuuden walo ja woima ohjaajana ja hallitsijana, ja jonka sijälliset taipumiset ja ulkonäiset työt ovat yhteensopivat, elikkä takaawat yhteen-

sopiwaisuutta tämän korkeimman ojennusnuoran mukaan. Se on yffin wapaa, jota ei hallitse mitään paha ja jota ei taluteta pois Ijankaikkisen tahdosta: wapaa tottelee ja palwelee wapaasti ja ilolla — — — tämä oli minulle selkeä minun elämäni huomenella — nyt — — — nyt syntiinlankeemuksen jälkeen on ihminen rewitty irti Jumalasta eikä tahdo tehdä hänen tahtoaan, eikä myös woi tulla siihen, ilman uutta luomista ja syntymistä Hengesä: mutta juuri siinä seisoo nyt ihmisen kapinallinen mielenlaatu, että hän pakenee kufumista tähän uuteen luomiseen ja siihen hänelle valmistettuun pelastukseen, sillä minä olen heidän päämiehenä ja pettäjänä, niinkuin minä se ollut olen alusta. Naurakoot nyt kowasti kaikki minun henkeni helwetiäsi! Se laitton wapaus, jota maan päällä niin paljo rakastetaan, valmistaa ihmisille haudan meidän tulifesä kuopassa. Se, jonka tahto on minun wallassani ja jota minä hallitsen, sehän on minun, ja minä olen hänen oikea herransa; joka ei tee Jumalan tahtoa, tekehän se minun. Se yffi Ijankaikkinen on asettanut ja määrännyt kuninkaita ja ruhtinoita: ne owat hänen palweliansa, mutta niitä pitää toteltaman kaikissa, joka ei estä ihmisen autuutta. Kapinoitsijat ei wät nyt pelkää, mutta minun saalihini he päänänsä owat. Nyt tahtowat parrottomat pojat alasrepää ne hallitusratenukset, joita isät woosifattoina owat valmistaneet, tahtowat nostaa niitten siaan muita, joittenka perustus on wapausswimman wahtu. B. kaupunki, joka on kauwan ollut minun pääistuinpaiikkani, ja josta minä olen lewittänyt myrkyäni Euroopan yli kaikellaisessa muodossa, on nyt palopaiikka, josta kapinanliekki uloskän. Tätä ei nähdä enempää kuin tähän astikkaan. Vielä owat jälellä kaikkein enemminkin Jumalaa häpäisewät tapaukset, jos ei ylönluonnollinen woima wäliin tule.

(Saatana wiittaa waltikkaallansa: kapinahenki katoaa. Hetken päästä tulee yffi henki sijalle, kantain seppeltä unikutista pääsijansa.)

Saatana.

Mistä sinä tulet? Onko sinulla mitään hyvää sanottawaa?

Senki.

O Runingas! Itsehän sinä olet warustanut minun tällä sepeleellä, jota minä pudistan Matamin lasten yli niin usein kuin he tuntewat jotain muretta pelastuksestaan: silloin nukahtowat he maistiasti, ja minä warastan pois heiltä sytytetyn säkeneen ja annan heille rauhan. Nyt minä tulen eräästä pappein kokouksesta, joka pidettiin K. kaupungissa: siellä oli suuri joukko pappeja ja keskustelemukset olivat wirtut. Piispa autasi kokouksen tilinteolla hiipakunnan tilasta, iloitsi parantuneesta kirjanluwusta, mutta wailitti että linnat enemmin ja enemmin täytetään. Senjälkeen otti hän surkian muodon, ja jutteli suurella liikutuksella, kuinka yffi oia

nuoremmista papeista opin yksipuolisella ja oudolla edestuumisella ovat matkaansaattaneet paljon lewottomuutta yhteisölle, jonka kautta meteli ja sekaannus on nousnut seurakunnissa, niin että huoneelliset olot ovat sekaantuneet, ja pappinsa, jotka hiljaisessa rauhassa ja rehelli-syydellä ovat kokeneet elättää itseänsä saarnawirasja, ylönlatsjowat sanantuuhiat, mitkä ovat juosseet kuulemaan nuorempia pappeja, jotka näyttävät tahtowansa parantaa seurakuntia. He pitävät ilman sitä seuroja ulkona kirkosta, ja ovat niitten kautta matkaan saattaneet niin kutsutuita herätyksiä, jotka tosin ovat saattaneet waukuttaa hy-wää, mutta yleisesti enempi pahaa, ja on peljättävä, että jotakin waltakuntaa uhkaawaa pahaa saattais olla tättettynä sen alla. Bispa kehoitti sentähden pappiskuntaa ynnä hänen kansjansa keskustelemaan tämän pahan estämisestä, ja rauhan jälleensä rakentamisesta hiippa-kunnassa, että kaikki tulisi entiselleen, jota olisi sitä enemmän tar-peellinen, kuin myös kunnia tapoja on kuulunut, niinkuin saarnaa-minen ja puhuminen kielillä heränneissä, jonka wälilappaleen kautta moni tulee wahwistetutksi ehsytyksessään, ja toiset peljätetyiksi luo-pumaan entisestä elämästään ja parannusta tekemään, jonka kaikki herra Bispa sanoi sydämen mureella ja pahesumijella tulleenja tun-temaan, ja pelkäsi että esiwalta saattais tulla kehotetutksi wihaan häntä itseään ja muita vastaan opetusäädyöstä.

Muuan ääni. Minä otan osaa herra Bispan huoleen tässä kohdassa, sillä minä olen itse nähnyt ne sekaannukset, jotka näitten nuorempain pappein meteli on matkaansaattanut. Kansja ei tyydy enään siihen opetukseen, jonka saapi omassa kirkossa, waan juoksee monta penikulmaa kuulemaan näitä uusia innottelijoita, jotka hau-tuawat wirtaweljiänsä, sortawat muita pappeja, ja waukuttawat eri-puraisuutta puolisoin, wanheppain ja lasten wälillä. He hylkääwät myös W—n wirsikirjan ja P. S—n saarnat. Yhteisö tunkeupi näit-ten papein ympärille, ja wieläpä monista pitäjistä, niin että walta-kunta heidän seurojensa kautta on waarassa joutua yhteiseen win-maan, jos ei aikanaan etsitä parannusta tälle pahalle. En suin-laan minä tahdo olla päällefantajana, mutta pelkään että jotakin waarallista waltakunnalle saattaa tämän alla olla salattuna ja mat-kassa.

Toinen ääni. Eiwät he tahdo edes kuolewille ihmisille, joita he kysymyksillänsä kiusaawat, antaa sakramenttia, jollei he ole jemmossja, kuin he tahtowat heidän olemaan.

Toinen puhuja. Jumala on kuljettanut minua aina lap-suudestani, ja minä tiedän että heränneet owat wäärässä.

Toinen. Niwan niin!

Muuan ääni. W—n wirsikirja ja P. S—n saarnat an-saitsewat poljettaa jalkain alle.

Toinen. Ras niin — nyt kuulewat herrat itse, kuinka roh-feat he owat sanoisjaan. Tekis juuri mieleni iteä — — —

Muuan joukosta. En saata hämmästyttää hawaita, että olen opetusäädyyn suuren joukon keskellä, joka julistaa minun Herrani Jesuksen Ewanfeliomia, kun kuulen wihaan eläwätä totuutta vastaan, joka tällä hetkellä liittuu useimpain sydämissä. Jumalan Hengen ääni, joka tällä viimeisellä ajalla sanan kautta waimallisesti puhuu kaikkein sydämillä ja tunnoille, on näinä aikoina herättänyt sekä opettajia että sanankuulioita eläwään ja totiseen huoleen peläs-tuksesta ja autuudesta ja tehnyt sownnon kalluksi ihmisille. Nyt noussewat sekä oppineet että oppimattomat, kowentawat itsensä Ju-malan eläwätä totuutta vastaan ja häpäisewät ja pilkkaawat niin-kuin Juutaan kansja Helluntai-juhlanan, ja tahtowat wäellä ja ulko-kullatulla hätähuudolla tutehduttaa sen Herran liekin, jota on syty-tetty syntisten sydämiin, wapisematta tässä Raikkivaltiaan tuomiota. Laiskuus ja penseys, jotka sydwänä myrkyinä ja kuluttawana ruos-teenä hallitsewat kirkossa, holhotaan ja puolustetaan riemufsi saatanalle siihen määrään, että myös tällä julikisesti wäännetään, pilkataan ja tahdotaan sulloa Herran julkisia askelia ja tahdotaan ulkopuolisella opin-puhtaudesta ja kawaloilla juonilla estää Kristuksen elämää henkeä an-tamasta elämätä kuolleille luille. Wai ettekö näe, ettekö wielä woi ymmärtää, että Herra Kristus, jolle yksin kunnia tästä tulee, tä-nä aikana tahtoo koota itsellensä joukon niitä, jotka eläwät Hänen kansjansa totista, salattua, sisällistä elämää? Ettekö ole sokeat ja sofiain taluttajat, jotka ette edes woi aawistaa ettekä pyhistä kirjoj-tuksista lukea, että mitä nyt tapahtuu, on Jumalan työ? Katse-lkaat ympärillenne näitä tuhansja, joittenka silmät owat awatut ja joitten sielut owat johdatetut pimeydestä walteuteen, jotka owat ylönantaneet mailman, saatanan ja lihan palveluksen, ja nyt wael-tawat uudessa elämässä, ja joittenka työt todistawat taiwaalle ja mailmalle, että he owat wasta-uudesta syntyneet, ei werestä, ei myös lihan tahdosta, eikä miehen tahdosta, waan Jumalan tahdosta; kat-selkaat heitä, ja tunnustakaat että sen täytyy olla sokea ja kaiken hywän, kaiken totuuden ja pyhän wihaaja, joka näin kiukulla ja in-nolla asettaa itseänsä tätä Jumalan ihmettä vastaan, mikä näkyy, elää ja waukuttaa meidän päiwinä. O, jos te totuuden kirkaassa peilissä woisitte katella teidän sydämenne tilaa, jemmossjona kun se totisesti on eläwän Jumalan edessä tällä hetkellä, niin hämmäs-tys lankeais teidän päällemme, ja te näkisitte, että nämä nyt laanteen-alaifet papit eiwät waukuta, eiwät tee, eiwätkä puhu omasta wiisau-destansa, woinastansa ja hengestänsä. Owathan he itse saaneet pis-ton sydämiinsä, nähneet oman waaransa, ja sen kautta olleet wauditut huutamaan katoilta, mitä heille sanotaan korwaan. Ja eikö näitä Herralta warustetuita todistajia tarwita tänä aikana, jona mailma sekä ulkokultaisuuden että jumalattomuuden kautta rientää siihen hel-wettiin, jota tämän mailman wiisaat ja kirjanoppineet eiwät pelkää, sillä eiwät he usko sitä löytywän. Jumalan pojan werinen sownto jota taiwaasta huutaa armoa ja laupeutta, on waukuttanut tämän

hengellisen liikutuksen ja te uskallatte hävyttömästi, kavalan ja kauriin varjon alla, asettaa itsenne neuvoitelemaan vastoin Herraa, joka taivaassa ajuu ja pilkkaa teitä. Koska tuomiopasuna ääntää ja haudat aukenevat ja Jumalan Poika tulee, mihinkä tahtovat silloin nämät totuuden vastaananojat paeta? Onko ihme että lanja raukka juoksee pois teidän kirkoistanne, te suruttomat mailman papit, koska te nufutatte heitä kuolleen järjen uskon hautowaisten siipein alla, tahi talutate heitä horjuwan wiisauden eshyttävässä walossa? Useilla ihmisillä on tunnot vielä awonaiset, jotka halajawat tyydytystä, monta on, jotka itäwöiwät eläwää tunnon-rauhaa. Kun ette woi kuolleella opillanne antaa heille ravintoa, niin ei ole kumma, että he etsiwät sitä kussa luulewat saawanja tarpeensa tyydytyksi. Että tämä herättää teidän lateuttanne on luonnollista, ja teidän tähän saakka näkymätön kiwauteenne Herran lauman puolesta ottaa itsensä nyt esteisä ja aidoisja, joita panette tielle, ettei lauma pääsis Paimenensa tykö. Tämä on nähtävä juuri teidän käytöstestänne seurain suhteen, joita te rakastatte yhtä paljo kuin waras rakastaa walfeutta. Niin kauan kuin woitte salpata kansan kirkkoon kuulemaan saarvoja — enemmän tahi vähemmän hywästi luettuja — niin oletta te tyytywäiset; mutta että tarwitaan todellista, sisällistä elämää astuessanne kansan keskelle ja puhuessanne koetelemuksen totuutta, sitä te, herrat, ette usko. Wastatkaa minulle: owatko seurat, joissa weifataan, luetaan, ja puhellaan ja rutoillaan puhtaana opin walossa, owatko ne Jumalan tahi perleleen tahdon jälkeen? Owatko kiellet heitä vastaan Jumalasta tahi perleleestä? Jommasta kummasta ne owat. Jos nyt joku rohkenee sanoa, että kiellet seuroja vastaan tulewat Jumalasta, niin täytyy semmoisen kokonaan hyljätä Raamattua, sillä sanasjansa on Jumala selwästi tietää antanut, ettei se ole Hänen tahtonsa, että hänen lapsensa pitää estettämän tulemaasta kokoon etsimään Häntä, ja wahwistamaan toisiansa Herransa ja Wapahajansä uskollisessa seuraamisessa. Jumalan tahto ei se ole, että seurakunnan koloontuleminen yksin pitää sidottaman kirkkoon: eihän Akatemiasa annettava oppi Taloudesta estä talonpoikaa kyntämästä eikä leikkaamasta: miksikä pitäis siis kirkon hartauden estää seuroja? Talous-rohweessori iloitsee että hänen opetuksensa tulee käytännössä käytäntöön; Pappi wimmastuu kun sanankuulijat harjottawat, mitä hän ja Raamattu owat opettaneet. Kirkossa pitää wireästi käytämän ja armonwältappaleet siellä uskollisesti nautittaman; mutta siellä olewa suuri joukko ja määrätty, wälttämätön ulkonainen järjestys eiwät myödenanna sitä ystävällistä ja keskenäistä keskustelemista itsekunin puutteesta ja koetelemuksista, joka sisällisen elämän sekä auttamiseksi että pyyhymiseksi on tarpeellinen ja hyödyllinen. Kirkossa hallitsee ja pitää asian luonnon jälkeen hallitseman hiljaisuus sanankuulian välillä; seuroissa, ulkona kirkosta tapahtuwat keskinäiset kansapuheet ja keskustelut, niinkuin ystävain kesken. Weljellinen nuhde, waroitus

ja lehoitus, ei ainoastaan yhteisesti, waan suoraan sanottu yhsityselle, ei ole vähänen elin-aine seuroissa ulkona kirkosta. Tämä kaikki on yhteen sopiwa Jumalan tahdon ja Ewankeliumin sisällisimmän tarkotuksen kanssa. Se joka kieltää tämän totuuden on kokonaan pimeyden, järjen ja liballisen kristillisyyden pauloisja; hän ei tunne sitä eläwätä henkeä, joka hallitsi Apostollisessa ajassa, — henkeä, joka vielä tänäpänä on sama. Koska Kristus, joka on meidän Herramme ja Kuninkaamme, armonwältakunnaasjansa maan päällä ei ole muuttanut puustawiatiaan siitä armonjärjestyksestä, joka on laki ja ojennusnuora kaikille, jotka tahtowat autuaiti tulla; kuka antaa siis meille luvan seurain kieltämisellä estää lunastettujen sielujen hengellisen elämän kaswamisen keskenäisen kanssakäymisen kautta? Jumalan totuus ja tunteminen, semmoinen kuin se Raamatussa on ilmoitettu, on laajalle lewennyt maan päällä, ja waltakunnat, maat ja kansakunnat owat sen vastaanottaneet, rakentaneet heillensä kirkkoja, säätäneet papinwirkoja ja vastaanottaneet saman opetuksen niitten erinkaltaisten opin-selitystapain ja uskojen jälkeen, johon kulin uskon-lahko on suostunut. Tämän kautta on kristillisyyys, jonka Jumala on päättänyt olemaan kaikkein osa ja arpa, saanut toisen ulkomuodon ja ulkonaisen menetyksen, jotka alusta eiwät olleet hänen omansa; tämän kautta on opintawan määräys ja muoto joutunut hallituksen säädettäväksi. Niin on waltakuntain-usko, waltakuntain-kirkko syntynyt, joka eteenasetettujen määrain ja ulkonaisen waariinottamisten kautta pyytää hallita niitten rajain sisällä, jotka ympyröiwät kunkin waltakunnan. Kaikki tämä on itsestään hywää ja kiitettävää, sillä nämät perustukset nojauwat Pyhään Raamattuun. Mutta kaikki historia todistaa myös, että paljaan ulkomuotoin waariinottamisen alla on talwen kylmyys, niin että totinen elämä on muuttunut kuolleeksi tapa-palvelukseksi, jotta eiwät ainoastaan tyhvät neitheet ole löydetty olewan ilman öljyä lampuisaan, waan myös wiihaat owat täyttyneet kuulla huutoa: „ylkä tulee“, että heräiswät. Kirkon totisessa walossa piirretyt aika-kirjat todistawat, että tämä huuto Herran laupeuden kautta on kuulunut kaikissa wuosijadoisja; ja kun nyt tuhlaaja-poika on palannut talajsin isänhuoneeseen, kun tunnoisja löydyt ja synnin yli surewat miehet ja waimot todella owat ruvenneet etsimään Herraa ja yskintulleet wahwistamaan itseänsä eläwän parannuksen alla, niin on wanhempi weli, joka oli tyytynyt nufuttawaan itsehurskauteen, suuttunut ja wihastunut niihin, jotka owat tehneet paranuksen tuhwasja ja tomussa, ja tuominnut heränneet sekä papit että talonpojat eshyneiksi ja waarallisiksi. Kun nyt tarwe ja halu kokountua Kristuksen nimeen juuri on ilmaantunut heisjä, jotka owat oikeen heränneet, todistaa se selwästi, että tämä halu on Jumalan sityttämä ja että siis kiellet owat perleleestä, joka mahtaa sydämmellisesti wihata tätä tulista elatus-ainetta totiselle hengelliselle elämälle, jonka kautta ne siemenet parahiten tehdään hebelmäliseksi, jotka yhteisen Jumalanpalveluksen alla kylwetään. Sulki-

semmat syntyiset ovat Jumalan lasten seurojen karvaat viholliset ja näitä wainoesjaan on heidän ja tämän mailman ulkonaisiin suhteisiin kassoja parhaimpaim ja rehellisimpain ihmisten välillä ainoa yhdyks-paikka siinä, että he wainoovat yhteisesti niitä, jotka tämän mailman korwessa kofountuvat Herran Kristuksen ympärille, Häneltä apua saamaan. Alkoon intettäkö, että Runinfaat, Herrainpäivät ja Kon-sistoriumit ovat kieltäneet heränneitten seuroja, ja ettei näitä suin-kaan ole perlele pakottanut. Muistettakoon kuinka salakawalasti tämä paha henki on ahdistanut uskollisimpia Jumalan lapsia ja saanut heidän lankeemaan, Naamatun todistusten jälkeen; eikä näkyne enään kummalta että waltakuntain suuret wäärien henkien ja neu-wonantawain houkutuksesta ovat ulosantaneet luvattomia sääntöjä, sillä perfeleen kawaluus ei ole wähempi hallitfioissa nyt, kuin se oli koska hän wiefotteli Kuningas Daawitin lulemaan kansaa waltakunnassansa. Jos perlele rohkeni karata elämän Herran Kristuksen päälle, niin ei ole tuingasten-kuunut eikä Bispain lakit wapautetut hänen kofemifistaan. Minä puhun tässä niitten edessä, jotka usko-wat Jumalan sanan, ja luulen ettei kieltöin ohessa seuroja vastaan tarwita ajatella mitään korkeampaa ilmeystystä, kuin sitä, joka salakawalasti uloskay meidän autuutemme wihollisesta. Mutta jotta saataisiin tätä jumalatonta kieltöä matkaan on käyetty niitä aitoja, joi-na totinen eshytys oli matkassa, ja siitä kauniista syystä, että estettäisiin wäärää oppia, on kofoontuminen yhteijeksi ratennukseksi ensin kielletty willityille ja sitten myös niille, jotka uskollisimmasti ovat pitäneet itsensä Naamattuun ja Dunnustuskirjoihin. Tämä on perfeleen kylwentiemen seurakunnan nulkuesja. Se on wanha hätä-huuto, että waltakunnan hywä on waarassa Jumalan lasten seurain kautta, koska hallitusella on niin helppo walwoa näitä tilaisuuksia ja saada tietoa mitä niissä tapahtuu. Mitä tulee puhumiseen kielillä, niin eipä pitäis pappein-koouksessa hallita tietämättömyys, kun kysymys tästä nousee, sillä jolainen tietää, että tämä on Luden Testamentin etuja ja armolahjoja, joista jo Profeetat ja Apostolit ovat puhuneet, niin ettei siitä nyt enää tarwitse olla monisanainen. Että tämä näyttää kummalta pimeälle järjelle, sitä ei tarwita ihme-tellä. Hän, joka on tuomari eläwitten ja kuolluitten yli, Hän pää-tää pian, kenenkä puolella totuus on. Jos kohta minä tuon todis-tuksia kirkkaita kuin aurinko, ja haastan puhuvia koettelemuksia, niin minun pitää ennen osata noutaa perfeleen ylös helwetiästä, kuin saada hänen ja hänen morsiammensa, mailman, uskollisiksi Kristus-jelle ja hänen Ewankeliumillensa. Kuitenkin täytyy minun puhua, saarnata ja kirjoittaa, niin että ihmiset, hywät ja pahat henget mah-tawat kuulla minua, huoltapitamättä siitä, mikä tulee kaiken tämän lopuksi."

Tässä lopetti mies puheensa, ja minä olisin suonut, että hän olis ollut hirtetty tahji polkettu, sillä moni niistä, jotka kuuliwät häntä, tuliwat lyödyiksi tunnoisjansa, eiwätkä tiennet mitä heidän

piti ajatella ja päättää siitä kuin hän oli sanonut; ja kauan sain minä tällä kertaa huiskuttaa minun unettawaa luffaani, ennenkuin wanha pensitys jälleen woitti huolettomat papit. Mutta sorretussa opettajissa en woinut mitään waiwuttaa. Wiimein nousi yffi wan-himmista ja lausui:

Nyt ei suinlaan ole kysymys siitä josko Ewankeliumia pitää julistettaman tahji ei, sillä onhan se säädetty, waan ainoastaan muo-dosta kuinka se pitää tapahtuman, ja seuroista, joilla hywä so-winto häwenee, joka pitää olla opettajain ja sanankuuliain välillä. Kun sanankuuliat allawat uskoa, ettei heidän pappinsa ole parahia, waan että muita löytyy jotka owat parempia, niin jolainen nyt näkee mihinkä se wetää. Siis pitäisi heitä kieltää menemästä toisten pappein tykö, heiltä neuwoa ottaaksensa autuuden-asiassaan.

Muuan ylistetty Tohtori. Ei se käy laatuun estää kansaa autuuden asiassa etsimästä neuwoa sen tykönä, johon heillä on enempi uskallusta. Wapaus täytyy kansalla olla tässä tapauksessa.

Muuan moitittu Tohtori. Löytyyhän samassa kaupun-gissa usiampia Lääkäreitä, ja pidettäisiinhan se häpeällisenä ja kum-mallisenä jos joku tahtoi kieltää sairaista kaupungin ulkopuolelta, lifemmältä tahji pitemmältä, etsimästä parannusta sen lääkärin tykönä, johon sairaalla on uskallusta. Kuska toinen sielunmurhe löytyy, ei ainoastaan Kateismuksessa, waan heränneessä ja peljäs-tyneessä omasatunnossa, siinä se olisi Paawillista julmuutta jos tahdottaisiin armoa etsiwältä tuffia tietä sen papin luotse, josta hän tietää että hän itse tekee parannusta.

Muuan ääni. Sanottakoon nyt mitä tahansa seuroista, mutta minä tahdon suoraan tunnustaa, että niissä on jotakin, joka on minulle aiwan wastahaloista, niin että minä oikeen pelkäisin käydä niissä. Sillä kun en minä tunne heränneitten tietoa ja vielä vähemmin olen tuttu niin kutsutun sijällisen elämän kanssa, niin minulta saattaisiwat kysyä asioita, joihin en woisi oikein wastata ja tämähan olis paha. Ken walmistaa itsensä saarnaan saattaa pel-wotta astua saarnastuoliin; mutta minun mielestäni ei minulla ole mitään sanomista seuroissa, enkä tiedä mitä minä siellä puhuisin.

Toinen ääni. Difein! kun warat owat niin kehnot, on tosin paras olla misjä sopii, sillä jos —

Tuomioherra. Ei, ei! Ei ollut se herra kontrahtiprowastin tarfotus, waan hän tahtoi ainoastaan sanoa harjaumattomuudesta, mitä tämän kaltaisiin wirantimituksiin tulee.

Muuan kappalaisen apulainen. Herra kontrahtipro-wasti on puhtaasti ja selwästi sanonut kaikkein suruttomain pappein sydämen ajatuksen, ja sen ylfinkertaisilla sanoilla. Sille, joka ainoas-taan postillasta tuntee parannuksen järjestyksen, on waarallista antaa itsensä seuraan talonpoikain kanssa, jotka harjoittawat totista paran-

nusta ja aivan helposti näkivät, missä parannus ei ole muuta kuin tyhjä ja kuollut tieto. Tällaiset hengelliset waroloon siis itseänsä tulemasta julkiseen häpeään.

Kun nyt näistä asioista oli sanailtu, lopetettiin kokous ilman mitään päätöskettä. Minä en ollut joutilassa, vaan ylläpidin unta ja penneyttä, joita minä wanhistin niillä pidoilla, jotka samana päivänä arwollinen persoona piti, ja näin ilokseni, että kaikki palasivat entisen uuneensa.

Saatana.

Minun kawaluuteni kautta on opetusääty nukkunut kahden siipien alle, jotka warjoovat heitä. Toisen nimi on mailman-kunnia opin kautta; toisen: isot tulot pitäjät. Paawalin tulot olivat ruostitseminen ja kiwittäminen, mitä ei anneta enää meidän päwi-nämme: eletään ruhtinaallisesti ja ollaan ylönmääräisesti palkittuina. Sentähden on meillä täällä liekeissä niin paljo kansaa, jotka luulivat tulewansa autuaaksi. Minä tahdon nyt lystiksi puhutella kahta ahnetta pappia Apostollisesta kirkosta: (Hän puhalttaa pilliin: henti tuleta sisälle). Tuo tänne Juudas ja Deemas: joudu!

(Henki menee ja tulee takaisin kahden miehen kanssa).

Saatana.

Koh, herrat kirkkoherrat Deemas ja Juudas: kuinka nyt on herrain seurakuntain kanssa? He owat wissiinki osalliset sowninnosta, ja odottawat ijanlaidista iloa? Wai mitenkä? Miks'ette wastaa? Deemas, kerro elämäsi! miksi sinä läksit pois Paawalin tyköä, kun hän oli Rooman wankeudessa?

Deemas.

Silloin oli kova aika. Minä ajattelin, että taidollisuus waati, ettei kaikkein pitänyt samalla kertaa hukkaa, sillä Paawalin kuolema oli silminnähtävä. Minä mielin sentähden hiljaisuudessa wetää itseni takaisin, että minä ajallani taasen tulisin esiin, jotta totuudella, joka Paawalin viime tutkisteluksessa oli aivan alaspainnettu, saattais olla jotakin menestystä. Sentähden matkustin minä Thesalonikaan.

Saatana.

Aivan oikein! Minä tahdoin taidollisuuden ja wiisauden peitteen alla tyydyttää sitä lewottomuutta, joka silloin vielä joskus liit-tui sinun tunnoosfas, sillä minä tiesin kyllä, että niinpian kuin sinä tottelit minun kawalampaa petostani, niin tulisi uudelleen sinussa heräävän mailman-rakkauten, joka oli perustus sinun käytökses, hallitsemaan sinua. Niinä aikoina, joina Jjanlaidin kutsuwa henki wakenästi liikuu maan päällä, olen minä, niin paljon kuin mahdollista on ollut, kokenut tehdä kutsutut ja heränneet ihmiset hywin

wiisaaksi ja taidolliseksi; sen kautta olen minä tutehuttanut elävän tulen, joka heissä alkoi palaa, ja hiljaisuudessa wienyt heidän takasiin salakristillisyuden pimeöitä polkuja täydellisesti nukkuneeseen tilaan. Koska Jjanlaidin kowaa kutsuu parannukseen, niin löytyy aina joitakuita penseitä, minun lähetteläisiäni, joukossa, jotka huutawat taidollisuutta, ja joka heitä kuulee, hän kuulee minun ääntäni. Mutta mitenkä sait sinä päähäsi tuon kauppa-ajatuksen?

Deemas.

Minä mielin waiuttaa hiljaisuudessa ja omalla tawallani. Paawali kokosi aina apua puutetta kärsiwille seurakunnassa. Minä mielin alkaa, odottaessani parempia aikoja, itse kokoamaan kaupan kautta waroja, joita minä sitten aion jakaa tarwitsewille. Kauppa käwi myös hywin — — —

Saatana.

Kuinla käwi jakaminen?

Deemas.

Minä ajattelin — — — että minun piti ensin tulla hywin rikkaaksi ja sitte wasta alkaa ulosjakamista; mutta rikkaus ja raha tulivat minulle niin rakkaksi, että minä rakastin heitä liian paljon, tahtoakseni päästä heistä. Kerran waiwaisi minua omatuntoini, ja minulla oli mielessä tarwitsewille pyhille Jerusalemissa lähettää apua; mutta minä lohduin itseni pian ajatuksella, että kukaaties he wasta saattaisiwat joutua suurempaan tarpeeseen ja apu jäi sitseen.

Saatana.

Tässä on meillä kauppa-kristillisyys kirllaamassa päiväsään. Matamin sokeat lapset eiwät tiedä niin paljo Raamatustaan, että pelkäisiwät rikkautta ja ahneutta, jotka kuitenkin wiewät enimmäkseen kutsutuista minun pimeään waltakuntaani. He kokewat kyllä, ihmis-parat, olla taidollisia parannuksen asiassa, mutta leifittelewät niinkauan tulisten hiltien, rahain kanssa, siksi kuin eiwät enään tunne yhtään pelkoa omisatunnoisjaan. Tällä tawalla menettelewät he, ja pitkittäwät totuuden puolenpitäjinä, ehkä elävä totuuden harjoitus jo aikaa sitten on sammunut. Tällä kutsujien erinomattain walaisitulla ajalla odotan minä wakuudella suuren joukon kansaa tyköni. Wisjeleminen tätä mailmaa niinkuin ei sitä wisjeltäisikkään ja waeltaminen pelwossa löytyy kyllä heidän suusansa mutta ei heidän sydämesään eikä elämässään. Kuinka käy muutoin, herra kirkko-herra Juudas, tuloin uloslakemisen kanssa tänä aikana? Owatto nuo kolmekymmentä hopeapenninää antaneet oikean inträstin? Sillä inträstihän teidän Herranne seuraajain wälttämättömästi tulee ottaa, wai kuinka? Mutta mitä sinä silloin ajattelit, kuin otit Jerusalemin papeilta rahaa, myydäkses Herras?

Judas.

Miksi kysyt minulta? Oma työshän se oli. Rikkauden rakkaus itä minun sydämesfäni kaikkein askeleitten alla, jotka otin Herrani seurassa, eikä minulla ollut oikeaa tahtoa kuolettaa tätä himoani, ehkä minä usein peljästyin kuin kuulin hänen opetuksensa mailman ylönkatseesta, ottamisesta ristinsä päällensä y. m. Ahneus kasvoi kaiken tiedon alla ja minä paadutin itseni kaikilla sisällisillä nuhteita vastaan. Koska waimo aufasi Nardus lasinsa, jonka hinnan minä kernaasti olisin pistänyt kulkarooni, suutuin minä Herrani, joka ei seurannut minun neuvoa, ja menin pois saamaan Jesuksen wihollisilta pettämisen palkan. Kun omatunto matkalla soimasi minua, ajattelin minä, että Herra, joka niin usein ennen oli wälttänyt wihollistensa wäijymisen, kyllä sen nytkin tekee: menin niin, ja otin palkkani. Shtoollisessa, koska minä merkittiin pettäjäksi, astui minun sieluuni hirmuinen kostonpyhntö, ja minä menin ulos täydessä wimmasa, tietoa antamaan pailasta, jossa Herra saatettaisiin wangita. Hirmuinen pimeys peitti minun sieluni, jossa paloi tuli, samanlainen kuin se, jonka nyt tunnen liekeissä. Minä olin ilossani, mutta julmalla tuskalla. Mutta kun minä näin hänen sidottuna ylimmäisten edessä, silloin loisti hän kirrkaasti taiwaallisessa kiillossaan minun silmäini edessä, ja minä näin Jumalan rakkouden siinä sowingotyössä, jonka hänen piti täyttämän. Kaikki hänen sanansa ja puheensa soivat uudelleen minun korviini, ja minä muserrettiin niinkuin wasaralta. Itfeni minä näin ykfin koko luomisesa ulosfuljettuna osallisuudesta hänen suwintouhristanssa. Waa oli minulle ahdas, taiwas suljettu ja helwetti awoin. Minä kannoin takasin ne kolmekymmentä hopeapenninkiä, ja sain lohduksen, joka ajoi minun puun tykö, jossa lopetin henkeni. Nyt — tällä hetkellä, taidan minä, kumma kyllä, puhua tällä ymmärryksellä — — pian täytyy minun helwetin wainoissa taas kirota ja pillata elämän Herraa. Woi, woi, woi! jos kuitenkin kaikki, jotka parannuksen tiellä rakastawat mailmaa ja niitä lappaleita kuin mailmasa owat, woifiwat lukea tuomionsa minun elämästäni ja lopustani — — mutta he owat sokeat niinkuin minä ollut olen.

Saatana.

Huraa! Näin se käy kaikille, jotka minun ja kullan kautta ruostuwat sieluissaan. Ensin talutan minä Natamin lapset syntiä telemään: synnin jälkeen wien minä heidät epäilykseen ja tapan heidät. Jos olisit käynyt sidotun Kristuksen tykö, niin hän olisi vielä tahleissaan tehnyt sinun autuaaksi. Ha, ha, ha, et sinä muistanut Malkusta, jonka korwan hän paransi. Minä estin sen. Kas niin! Piinahentki! wie nyt nämät Väänin Prowastit, ja puhu wiirästi heidän kansansa tiunnista ja sisäntuloista. (Se menewät.) Natamin heränneet lapset tahtowat nauttia tätä mailmaa lihan mielen jälkeen, ja wähentämättömillä pääsumilla ja inträsteillä

käydä sisälle taiwaasen, ehkä heidän Herrallansa ei ollut, mihinkä olisi päättänsä kallistanut. Ensi aikoina hänen taiwaasen astumisensa jälkeen ei onnistunut minulle kietoa heitä, sillä heillä oli kaikki yhteistä: he eiwät ainoastaan antaneet wespilaria ilolla Herran nimesä waan myös kaikki omaisuus oli altisna tarwitsewalle weljelle. Nyt on kuitenkin toisin, minun myrkkyni on wärewä heidän sieluissaan. (Yksi henki tulee sisälle).

Saatana.

Mistä sinä tulet? Mitä olet sinä toimittanut?

Senki.

Minä olen pitänyt muutamia pappeja tanssi-koulussa, ja monet muut owat sitten heiltä ottaneet opetusta. Asia on nyt jo täydessä menossa.

Saatana.

Tanssi-koulu! Mitä puhut sinä, wanha koiranfilmi? Pappaja tanssi-koulussa! Pian asia ulos: mikä on matkasä?

Senki.

Onhan tanssi-koulu semmoinen opetus-laitos, jossa opitaan käwilemään talaperin, niinkuin krapu, tahi hoipertelemaan siwuille, niinkuin juopunut, tahi potkimaan oikealle ja wasemmalle puolelle. Mailmassa tawaksi tullutta tanssia en minä enään tarwitse esäauttaa ja minä häpeäisin puhua niin huonosta työstä kuin saattamisesta heitä pyörälle jaloista, jotka ensin owat joutuneet pyörälle päästä. Ei, mutta kun kansa alkaa tanssata Raamatussa, silloin siitä toista tulee.

Saatana.

Tanssata Raamatussa? Puhu selwää puhetta!

Senki.

O Kuningas! Tiedäthän sinä että useampia vuosikymmeniä talaperin wärewä kutsuwa henki liikkui, joka woimallisesti waati ylhäistä ja alhaista parannukseen. Kun suuri paljous vastaanotti kutsumisen, niin meidän waltaamme ykafi suuri wähenyys. Pelko lanfesi maakuntain yli, enkä minä tiennyt, mitenkä minun piti pysäyttää ja estää totuutta hänen juotfussaan. Minulla ei ollut muuta neuwoa, kuin laittaa matkaan tanssikoulu, ja kafi pappia oli kohta halukkaat saamaan opetusta. He olivat molemmat kutsutut parannukseen: he kutsuiwät myös sanankuulioitansa parannukseen, mutta minä laitoin kunnioitettawat herrat tasajelle perustufelle, jossa nyt tanssaawat ja hulluttelewat kiwaudella ja innolla. On totisesti lysti katsoa heidän tanssiansa, jolla sinä o Kuningas, jonakuna päiwänä saat huwitella itseäs. Tanssiesä löiwät he päänsä yhteen,

kiivastuivat toisiinsa ja häpäisewät nyt toisiinsa niinkuin suurimmat wiholliset ainakin. Asia oli se: miehet oliwat molemmat lyödyt tunnoisjansa, ja etsiwät parannusta taudillensa. Toinen seisoi lain alla, latti ynnä ulkonaiset rukoukset oliwat hänen lewottomuudeksensa ja tunnon-waiwoisja hänen ainoa tulensa ja lohdutuksensa. Toinen, enemmin hemppiä poita, suuttui jokapäiväisen parannuksen waiwoihin, poikkeksi ewangeliumilliselle laitumelle, ja walitsi itsetehdyn uskon lohdutukseksen, uskon, joka wapauttaa hänen hetkellisestä synnin tunnoista, katumuksesta ja parannuksesta, ja hän huwittelee nyt itseänsä uskollansa paraalla tawalla, ja on arwattawasti köykäisempi ja iloisempi tanssaaja, kuin toinen toweri, jolla vielä kuitenkin on joku paino päässä ja jaloissa. Suuri oja ihmisistä, joilla on tunto welastansa ja synnistänsä, seuraa lainopettajaa; jota vastaan irtomainen kansa, jolla joskus on ollut wähä tunnon-lewottomuutta, josta kernaasti tahtowat päästä, wikkelausti pyörinwät niin kutsutun ewangelistan tanssialisja.

Saatana.

Siljaa — — — minä kuulin Jankkaillisen ulkosen jyrisevän ympäri taivasta ja maata, enkä woinut tarfoin käsittää puhetta. Selitä asia tarkemmin.

Senki.

O Kuningas! sinä tiedät, mitä wäfewä tuki wäärä-oppi on meidän waltakuntamme pysymiseen. Sinä tiedät että ainoastaan jokapäiväisessä, eläwässä parannuksessa seisowa ihminen, joka syntisaastaisuudellensa makaa Sowittajan edessä, ja tällä pitkittää uskollisen elämän loppuun, woi wälttää meidän kadotuksemme. Nämät minun tanssi-poilani owat tahtoneet wälttää tätä, ja toinen walitsi laintäyttämisen ynnä rukouksen wapahtajaksensa; toinen walitsi uskon ilman katumusta ja parannusta, joka tekee hänen leweäksi ja wirtuksi, ja molemmat owat siis käyneet armonistuimen ohitse, ja kumpankin heistä kokee houkutella tykönsä niin monta kuin taitaa. Molemmat tuliwat tosin kutsutuiksi ja wiedyiksi Jumalan Pojan Lasareettiin, että siellä, Herra itse lääkärinä, pysyisiwät kaiken elämänsä ajan; mutta koska lainopettaja luuli wähän parantuneensa, karlasi hän tauti-huoneesta, ja luuli olewansa kokonaan terween. Mutta kun hän nyt omin lupinsa wiljelee niitä wälkappaleita, joita tauti-huoneessa oppi tuntemaan, ja nämät wälkappaleet hänen kädessään kadottiwat eläwäksi tekewän woimansa, jonka ainoastaan Mikääläri woi antaa, niin ne owat hänelle kuolemaksi eikä elämäksi. Hän peittää itsensä omaan wanhurskauteensa lain alla niinkuin jänes, joka kätkee päänsä pensaasen, ja luulee, ettei kukaan näe hänen alastomuutensa häpyä ja luulee särlewänsä taivaan rukouksillansa, niinkuin Baalin papit: kuin tämä kaikki tapahtuu lain ikeen alla, ulkopuolella oikeaa armonjärjestyötä, täytyy hänen ja hänen opetuslastensa tulla kadotetuiksi.

Toinen luuli kaikki olewan hywin, kun hän oli hiukkafen maistanut lääkärin woidetta, jonkatähden hän kiukulla ja wimmalla hyllää kaikki karwaat ja katkerat lääkitykset: synnin tuntemisen, katumuksen ja parannuksen pitkaa, kun niitä hänelle tarjotaan, ja juomuttaa itsensä juomalla, jonka hän itse on valmistanut ja jonka hän kutsuu Uskolksi; ja tämä myrkky, jonka minä hänelle tuo tuostakin keitän, tekee hänen ja hänen tanssaajansa wirtuksi ja sutteliksi. Molemmat nämät miehet owat jo niin kadottaneet luonnollisen ymmärryksensä, etteiwät he enään anna auttaa eikä oikasta itseänsä. Kiuku ja hulluus hallitsee heitä ja he owat eshyttäneet monta sielua, minkä Jankkaillinen on kutsunut; he ansaitsewat kyllä istua ylimmäisellä istuimella kun kerta tulewat meidän tykömme. Minä iloitfen, että walhe ja julkisesti wäärä oppi walloittawat niitä, joilla oli ollut parempaa tarjona.

Saatana.

Tämä on erinomainen asia. Mailman suruton ihminen — kun hän näkee nämät eripuraisuudet hallitsewan niiden wälillä, jotka owat lähteneet elämän tielle — Raamatun puustawin ymmärryksestä rupee epäilemään ja ajattelee pian että kaikki on tarpectonta pääwainoamista. Ne papit, jotka kawalasti olet wanginnut, näyttäwät kaikki erinkaltaista eshytyksen haaraa, joihin Natamin lapset luonnosta owat taipuneet. Ei kukaan tahdo antaa Kristukselle kunniaa kokonansa olla perustuksena sowingoon Jumalan ja ihmisen wälillä. Lain orjuuden alla olewat sielut saawat lohdutuksensa opotetusta uskollisuudesta lain käskyille, ja kun rukouksen harjoitukset tulewat siihen lisäksi, niin ei heiltä mielestään puutu mitään. Toiset taas luulewat uskon seisowan täydessä wapaudessa lain kurituksesta siälläsä asuwan synnin ja siitä seuraawasta katumuksesta ja etsimisestä hetkellisistä puhdistusta Kristuksen weressä. Nämät yllönantawat laidan tien, ja löytäwät uskon, joka soipi tuntemisesta ja istuu päässä, ja on oikeastaan tyhjä luulo. Nyt löytyy koko ihmisjoukkoja, jotka luulewat uskon seisowan täydessä wapaudessa, tulla kutsuiksi, ja tulewat kuitenkin viimein minun tyköni. Toiset luulewat heillänsä olewan uskon, lujan kuin wuoren, mutta sen perustus ei ole kumminkaan Kristus, sillä hän on ainoastaan todellisesti sairastawan parantaja; — waan heidän perustuksensa on lihallisen tuntemisen luulokumaus, jonka minä heille suon. Paras se, ettei he ole autettawat. Minulla on jo monta kumpasestakin lahkokunnasta pihahuoneessani.

(Senki menee.)

Saatana (yffin).

Niin loppui taivaan kutsuminen, ja minun on sanomaton nautinto korjata niitä, jotka kuolewat ja erlanewat mailmasta petollisessa toiwossa autuudesta, joka on perustettu wäärän ja eshyttä-

wän opin päälle; ainoastaan — — — (Sumina kuuluu: yksi henki tulee sille.)

Saatana.

Sinä luutas ja hywinpuhuwa henki! Mistä tulet? Mitä olet toimittanut?

Senki.

Minä luulen toimittaneeni asiani erittäin hyvin. Varustettu myrkhyllisellä eripuraisuuden siemenelläni waelstin minä nuoren miehen haahmossa useampain maitten läpitse, etsiäkseni niitä, jotka totisesti ja eläwällä tavalla ovat parannuksen tiellä ja uskon lautta yhdistetyt Kristuksen kanssa. Minulla oli tarkoituksena heitä wadaan koetella kawaluuttani, ja hukuttaa heitä keskinäisen eripuraisuuden kautta, houkuttelemalla heitä oikealta tieltänsä. Minä tulin eräänä päivänä muutamaa paikkaan, jossa löysin heidän koossa ja pistäysin hiljaa heidän joukkoonsa, ja odotin tilaa karata heidän päällensä. Heidän työnsä oli weisuus, luleminen ja rukous. Mutta kun minä luulin heidän rukouksensa ja weisuunsa, nousin minä täyteen kiukuun, häpyyn ja pelloon, ja minun täytyi häwenneenä mennä ulos huoneesta; sillä siinä oli hengen woima koko heidän ollosaan semmoinen, jota ei woinut vastaanseisoa enkä kestää. Wuotit muistuttivat minulle jotakin, jota kuulin ajan alussa ennen meidän ulosheitämistämme, ja minä näin selwästi, ettei eripuraisuuden siemeneni saattanut menehtyä tässä pellossa. Mituinen walwominen, sydämen särjetty tila, eläwä itäwöitseminen Herran perään ja palawa weljellinen rakkaus oli niin wälewä muuri heidän ympärillänsä, että heidän tukistamisensa nyt oli aivan mahdoton. Minun täytyi siis jättää toiwoni nyt peittää heitä, mutta wiiwyn kuitenkin heidän joukossansa, teeskentelin itseni heidän ystäwäkseen ja otin tarvan waurin kaikista heidän sisällisistä ja ulkonaisista mienoistaan, jotta jos mahdollista, löytäisin awointa owea karatakseni heidän päällensä. Mikä tuli minulle suututtawan pitkäksi odottaesani, mutta kun kestäwäisyys on meidän waltakuntamme pääajatus, niin en mennyt pois. Wähitellen näin minä jonkun muutoksen. Palawa, eläwä weisuus lannistui, liekinä palawa rukous ja huuto sywyydestä sammui sammumistaan, itäwöiminen Herraa jäi sitseen, lapsellinen ilo ja halu keskinäiseen kanssakäymiseen muuttui tawalliseksi ystäwyydeksi joll' aifaa ulko-tawat ja kanssapuheet vielä olivat hengellisestä laadusta. Penseys ja puoli-uni wei heidät autuuden halpana pitämiseen. Tämä kaikki ei ollut muuta, kuin mitä minä toiwoin, ja minä olin juuri walmis alkamaan työni, kuin suureksi harmikseni mies astui edes, ja puhutteli heitä seuraawalla tavalla: „nyt, hywät ystäwät, ei ole hywää matkassa! onneton muutos on tapahtunut koko Jumalan kutsutussa ja heränneessä joukossa, perfeleellinen ykitytywäisyys ja kuollon tylmyys on jäähdyttänyt teidän jäsenenne ja kuivuttanut woi-

man ja ytimen teidän parannuksessanne. Muistuttakaa nyt itsellenne sitä aikaa, jona Herra ensin kutsui teitä parannukseen, ja asettaakaa se tämän nykyisen rinnalle: missä on nyt murhe Jumalan mielen jälkeen, murheellinen ja särjetty sydän, jotka ovat perustus eläwään parannukseen; paifsi tätä perustusta on kaiffi katumus ja parannus kelwoton. Jos te muistatte, mitenkä silloin oli teidän kanssanne, niin täytyy jokaisen tunnustaa, että tätä päätuontomerkkiä ei nyt löydy teissä. Irtonainen ja kewyt mieli on wallannut teitä, ja teidän huutamisenne ja walittamisenne hätäänne elämän herran edessä on suorastaan lafannut. Missä on nyt rakkaus Jumalan sanaan, joka päiwän ja öin oli teidän walonne, teidän lohduituksenne, ja joka wi-reästi oli teidän käsissänne itäwän alla etsiesänne elämän tietä? Ette tunne enään eläwällä tavalla Jumalan wihaa synnin ylise. Ette seisjo enään yöstä ja päiwää niinluin warioiwat sotamiehet pelwolla ja wawistuksella, ja jos Herra nyt tulisi, niin on warmaa ettei useimmilla olisi muuta näyttää, kuin sammuneita, ölyttömiä lampuja. Muistattako ennen, kun tulitte kokoon, kuinka teidän sydämenne lämpöisesti tylytti nähdesänne niitä, jotka parannusta keliwät, ja kuinka eläwät teidän kanssapuheenne olivat Herrasta Kristuksesta, ja kuinka huolelliset te olitte talaajamaan sitä, ettette Häntä kadottaissi? Mailma, kaiken sen kanssa mitä hänellä on, oli teille halpa, — mitenkä nyt on? Asettakaa, hywät ystäwät! rinnatus-ten teidän tilanne silloin ja nyt, ja teidän pitää hämmästyksellä ja wawistuksella nähdä, että elämän Herra syystä nuhtele teitä näillä Almestyskirjan sanoilla: Minulla on sinua vastaan, että sinä sen sinun ensimmäisen rakkaudes amoit plön: muista siis kustaas lankeisit, ja tee niitä ensimmäisiä töitä. Te juofitte tofin hetkeksi, mutta nyt olette kadottaneet kaiken elämän, ja seisotte niinluin kuivettuneet puut, ettekä muuta ansaitse kuin tuleen heitettää, ja tuli tulee teidän osaksi, jollette kiiruusti ha'e apua teidän hirmiään tilaanne. Wai mitenkä? Minä kysyn teiltä vielä terran: kuinka on eläwän murheen kanssa Jumalan mielen jälkeen? Penseys on wi-hollinen, joka hiljakseen ahdistaa Jumalan lapsia ja antaa heränneen joukon pitää sen ajatuksen ja löyhän luulon, että he vielä ovat tiellä taiwaasen, jos kohta löytyis joku wähäinen puutekin. Niin se on käynyt enimmäen osan kanssa teistä, ja lapsellinen pelto Jumalan edessä, jonka täytyy löytyä alusta loppuun asti koko wael-luksen läpi, on poisja. Woi teitä, ettette ole kätteneet tawaraanne, woi teitä, että lamput ovat sammuneet ja te olette nyt tällä hetkellä ilman osaa ja arpa elämän Herrassa. Mitä on nyt tehtäwänä? Onko nyt elämän tie teille iäksi suljettu? Ei, kyntäkät uudelleen ja alkäätkä kylwätkö ohdakkein setaan. Tässä ei auta enää rakentaminen wanhan kristillisyyden perustuksen päälle, eikä paikkaaminen wanhaa waatetta uudella paikalla. Teidän kristillisyytenne on siirtynyt sydäimestä ja omasta tunnosta päähän, ja pensitys nukuttaa sekä pappeja että talonpoikia petollisessa kristillisyyden-unesja, kun ei he

lankee törkeihin synteihin eikä mene suoraan talasin mailmaan. Jos olette olleet murheellisia, isoovaisia ja janoovaisia ja maanneet haisevilla synneillänne Herran Kristuksen tauti-huoneessa; tämä kaikki ei auta teitä, jollette nyt tällä filmäräpäykällä ole siellä. Se on pettämätön totuus, että kristityn toinen elämä pian katoaa ja muuttuu uneen ja kuolemaan, ja se niin äkkiä, ettei äkinäiset voit sitä kättääkään. Tahdotteko nyt tietää mikä on tehtävänä? Herran Kristuksen ja Hänen suuren tuomiopäivänsä tähden, älläät katjoko läpi formein ja älläät olko pehmeitä itfiänne vastaan, te papit ja talonpojat te ylhäiset ja alhaiset, waan tehkäät kaikki, mitä tehdä voitte näinä viimeisinä aikoina pelastaaksenne sielujanne. Ällöön tukaan teistä rohjetto olla liuruusti notkistamasta sydämensä polwia meidän elämän ja wälewän Päämiehemme edessä, lunnian Ruinikaan Herran Kristuksen; rukoilkaa yötä ja päivää armoa parannukseen ja koko hengellisen elämännen uudistukseen. Ällöön tukaan tässä luottato tieto-walkeutensa eikä wanhan koettelemus-warainja päälle, waan niintuin kokonaan kuolleina ja jokeina lähättäköön sielunsa pyynnön saamaan elämää ja henkeä Häneltä. Uudistakaat teitännen henkenne mielessä. Hän, jonka silmät loistawat kuin tulensiekit, näkee teidät kaikki tällä hetkellä, ja huomaa teidän, te ihmiskukat, seisowan wanhan tietonne pohjalla, wahan rapistawan kristillisyyden kuorta. Sanokaat minulle: eikö tämä ole totuutta? Kenentä sieluisia on Kristus oikein kallis? Kutka elävät uskossa, pitävät joka hetki öljyä lampuissaan, ja ajawat lattaamatta tatak wakuutusta lapsen oikeudesta? Walkea on sammunut teidän sydämissänne, ja tapahtuwissa tunnon nuhteissa nousee epäuskon sawu sen temppelein tuhwasta, jonka Herra teissä rakensi. Mutta vielä istuu Herra Kristus armoistuimella: rientäkää ilmottamaan hänelle kuollutta tilaanne, walittakaat lattaamatta Hänelle teidän surkiaan tilaanne ja jos kohta tämä kattiaa, niin alkakaat aina ja aina uudelleen kadonneina ja jumalattomina. Mutta — katjo, kuinka luisat eikö ole teidän kätenne, kuinka kankeat teidän jalkanne (teidän sielunne siälliset halut), ryhtymään työhön, ehlette tarwitsi turmelteesta luonnostanne patottaa mitään lain waatimusten jälkeen, waan ewankeliumillisesti pyytää kaikkia Herralta Kristukselta. Tämä on nyt ainoa neuwo teille, jonka kautta taidatte autettaa: tämä on myös se uudistus, jota kaikki uskolliset Jumalan lapset alati ja lattaamatta harjoittawat: tämä on juuri heidän hetkellinen elämänsä, tämä on nyt juokseminen kiistassa, jonka kautta Jumalan waltakunnalle tehdään wäliwattaa. Nyt tehköön kufin teistä mitä hänelle hywäksi nähyy: jos tahdotte hyljätä tahi ottaa hywäksi mitä olen sanonut teille, se on wapaassa wallasfanne."

Saatana.

Miks'et sytyntyn sen miehen suun täyteen kiehuwaa pikää ja tulkiwää?

Senki.

Minulla oli kyllä nämät lappaleet waruilla, mutta näkymätön, wälewä enleinen wahti ympäröi häntä niin, ett'en edes pääsnyt häntä litellekkään, sillä he kantoiwat hänen käsillänsä. Miehen puhe teli sanankuulioiden suurimpaan osaan wälewän waitutuksen, ja he lankefiwat maahan rukoukseen huudolla ja kyynelillä, niin että minun täytyi pötkiä jalkohini, sillä näkymättömässä hahmossa näkyi minulle elämän Herra seisowan heidän keskellänsä. Minulla oli nyt ainoastaan warinottaa wainoojiamme ja odottaa sopiwaä tilaa. Minä hawaitfin jonkun ajan perästä, että ehkä enimmäät tuliwat lyödyiksi ja liikutetuiksi hetkeksi miehen kehoittawasta ja houkuttelewasta nuhteesta, niin oliwat kuitenkin harwat ne, jotka kolo sydämestään ja sielustaan alkoiwat täyttää, mitä mies oli heille käsennyt. Kun tämä liikutus oli ohitse, meniwät enimmäät takaisin rakastettuun penseyteen ja siälliseen huolimattomuuteensa. Kun he tässä oliwat joksikin wahwistuneet, tulin minä talaisin joutkoon, ja aloin kiinnittää heidän tarkkailemisenä toistiinsa. Minä kuisutin yhdelle lorma: näetkö tuota miestä, joka niin paljo puhui teille uudistuksesta, kuinka huolettomalta ja uneliaalta hän näyttää? Etkö näe kuinka X. Y. Z. teeskentelewät tämän meidän puhujamme läsnäollessa, saadaksensa hywää nimeä, ja etsiwät häntä wireästi, että woittaisiwat ansiota toisten tykönä. Tämä leweni, ja lateuden ja larwauden juuri alkoi siwästi itämään penseissä ja joutilaisja sieluisja juorut, walhe ja panetus eneni päivä päiwältä, ja weljellinen rakkaus hylmeni enemmin ja enemmin. Häpiälliset huudot, joita mailman suruttomat lapset ennen Herran tähden kokoonpaniwat ja lewittiwät heränneistä, syntyiwät nyt heidän omassa joutossaan, ilman perustufetta ja totuudetta, kerrottiin meidän tavallifella koston ilolla, ja kaikki tuli täyteen liikuntoon: itsekuki surkutteli toisen lankeemusta salatulla ilolla, eikä kukaan enään murehtinut omaa wiheliäsihyttänjää. Tämä nyt oli meidän waltakuntamme selwä polku heissä; mutta harwat ymmärjiwät tämän, harwat ottiwat hywäkseen waroitukfen siltä pieneltä joutolta, joka elää pelwossa, itensjää ja mailman kieltämifestä. Minä mainitsin kieltämistä: tämän he nyt huujiwät tekopyhydeksi ja ulkokultaisuudeksi, ja he luuliwat että ewankeliumillinen wapaus sallii mailmallista helumata, tawarain tasaamista ja enäntämistä, foreutta ja plöllisyyttä y. m. Nyt minä tulin runsaasti lohduetufi odottamifesjani, sillä en ole odottanut hukkaan. Bieni oja heränneistä on nyt enää jälellä, mutta se uhkaa laswaa siällisen ihmisen puolesta päivä päiwältä eikä anna itseänjää houfutella matalimmalta askeleelta ja on sentähden kätettynä. Toiset tulewat kyllä vielä usein kutsutuiksi ja oikastuiksi, mutta että se haawoittoa heidän lihallista ylpeyttänjää, niin eiwät mitkään waroitukset woi waituttaa heihin.

Saatana.

Nyt on kaikki hyvin! Heränneet eivät tiedä, mikä kallis tuli
 taiwaasta weljellinen rakkauten on, ja että, jos he sen sammuttavat,
 niin he kohta ovat erotetut elämästä Jumalassa. Se on juuri mi-
 nun salattu wiisauteni, että saan ihmisiä pois oikialta tieltä, keski-
 näisen wihan ja wainon kautta. Tulkaat tänne minun palvelus-
 henkeni, Te, jotka uskollisesti palvelette minua, ja weisattaat iloi-
 nen weisu!

(He kokeuntuvat ja huutawat tulisilla kielillä: Hywin
 täy, Hurraa! Hurraa!)

